

OBRтни VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva

„OBRтни VESTNIK“
izhaja mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu ter
stane celoletno Din 40.—
polletno Din 20.—
posamezna šte. Din 2.—

Oficijelno glasilo »Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani« in »Splošne zveze
obrnih zadrug v Mariboru« ter slovenskih obrtnih društev v Sloveniji

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Beethovnova ulica 10.

Nefrankirani dopisi
se ne sprejemajo. Rokopisi se ne
vračajo. Ponatiski dovoljeni le z
navedbo vira.
Štev. pri poštni hranilnici
podružnici v Ljubljani 10.860

XI. letnik.

V Ljubljani, dne 1. julija 1928.

Št. 13.

Dr. Fran Windischer:

Obrtno pospeševanje v Sloveniji na novem potu.

Obrtno pospeševanje je pričelo v zadnji dekadi prejšnjega stoletja ob času, ko je prevladovalo prepričanje, da dober obrtnik navzlic velikim obratom ni zapisan smrti, da se ga le podpira v njegovem gospodarskem stremljenju ter mu omogoča poleg primerne kredita času primerno strokovno in kupčijsko izobrazbo. Obrtno pospeševanje spada med tiste akcije, katere najbolj uspevajo, ako jih prilagodimo posebnim krajevnim potrebam in jih vodijo taki činitelji, ki so v stalnem živem stiku z obrtnim in kupčijskim življenjem. V Ljubljani je izvršila Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko leta 1906. potrebne priprave za ustanovitev obrtnega pospeševalnega zavoda, potem ko je bila prva beseda na tem polju v naših krajih sprožena v deželni zboru kranjskem. Razmere so pa nanesle tako, da je kasneje deželna uprava kranjska izvedla načrt ter je leta 1910. začelo poslovanje Zavoda za pospeševanje obrta v Ljubljani kot deželne naprave, za katero so prispevali tudi drugi faktorji, tako država, zbornica, mesto Ljubljana. Po prevratu in ukinitvi deželne uprave je postal Zavod za pospeševanje obrta državni zavod. Zavod za pospeševanje obrta v Ljubljani je v kratkem času storil mnogo dobrega za naš obrtni stan. V starih razmerah je gojil prirejanje raznih strokovnih in knjigovodskih, odnosno kalkulacijskih tečajev. Med vojno je vodil razne dobave za vojsko. V novih razmerah je zavod namenjen vsej Sloveniji, pa je gotovo poklican za vse večjo in dalekosežnejšo nalogo nego pred vojno, ko je imel tesnejši delokrog v krajevnem pogledu in so bile za tehnično izobraževanje obrtnika dane še tudi druge prilike. Navzlic skrbnemu prizadevanju vodstva naš državnih zavod za pospeševanje obrta v Ljubljani ne more razviti tako razsežne delavnosti kakor je potrebno in ob vsej dobri volji vodstva ne more za velikimi cilji svojimi, ker ga trdo ovira pomanjkanje denarnih sredstev.

S skromnimi sredstvi je mnogo napravil, tu in tam je tudi Zbornica za TOI priskočila s prispevki. Ako gledamo to stvar raz višji vidik in izprevidimo, kako je živo potrebno skrbeti za kvalitativno in strokovno povzdigo našega obrtnika in njegovega pomožnega osebja in naraščanja, je to premalo. Pospeševanje obrtniškega razvoja in podpora postopnega smotrenega vzdiga od malega na srednji in veliki obrt mora postati vse drugačno nego je danes, ako nočemo, da naš domači obrtnik zaostane strokovno in merkantilno, temveč želimo, da se smotreno in ciljno razvija tako, da bo kos svoji nalogi ob poostreni konkurenci, ki prihaja po urejenih trgovinsko-političnih odnosajih z našimi sosedi in spričo naraščajočih zahtev občinstva. Državni zavod za pospeševanje obrta v Ljubljani skupaj z ekspozičuro v Mariboru je imel zadnje proračunsko leto na razpolago okoli 250.000 dinarjev. Pri tem je poudariti, da je večina izdatkov namenjena za osebne izdatke, dočim je za stvarne potrebe in priredbe na razoplogo le neznatna vsota. Kakor razmere stoje, ni prav izgleda, da se za državni zavod v dogledni bodočnosti izboljšajo razmere spričo pomanjkanja denarnih sredstev, tako da so zavodu, ako bi se hotel živahneje gibati, stavljene neprestopne meje. Leta 1922. smo dobili zakon o ustanovitvi in organizaciji državnega zavoda za pospeševanje industrije in obrta v Beogradu. Ta zakon ima v mislih filijalne zavode v

pokrajinskih gospodarskih središčih. Od te centralne naprave v doglednem času ni pričakovati izboljšanja ob skromnih sredstvih, ki so razpoložna. Ali tudi tedaj, ko morda kdaj prične centralni zavod res delati, bo odondot komaj pričakovati za naše že dokaj krepko razvite obrtne razmere posebne oploditve in oživitve. Naše potrebe so večje, nujnejše in mnogostraneje na polju pospeševanja obrtnosti nego v južnih krajih naše države. Obrtno pospeševanje v naših krajih, ako naj bo uspešno, je treba urediti in voditi tako, da odgovarja posebnim prilikam in potrebam v naših krajih, pa se more tudi hitro prilagoditi vsakokratnim izpremenjenim razmeram. Voditi ga morajo možje, ki poznajo naše potrebe in so sposobni, zastaviti z delom tam, kjer treba, in to v zadostno velikem obsegu.

V takih razmerah je Zbornica za TOI v Ljubljani sklenila v plenarni seji dne 15. marca t. l. osnovati ob prispevanju avtonomnih mest v Sloveniji zavod za pospeševanje obrta.

V plenarni seji dne 27. junija t. l. je zbornica sprejela pravilnik za Zavod za pospeševanje obrta ter po določitvi tega pravilnika izvolila iz svoje srede člana kuratorija, ki bo vodil novo napravo. Poleg državnega obrtnega pospeševanja bo kmalu začelo delo v zborničnem zavodu. V tej stroki je toliko hvaležnega dela, da je paralelno delo državne in avtonomne naprave, ki se dopolnjujeta in medsebojno podpirata, prav lepo mogoče.

50letnica obrtniškega delavca.

Dne 25. maja t. l. je praznoval gospod

Josip Holy,

brivski mojster in lasničar v Brežicah 50letnico svojega rojstva.

Rojen je bil 25. maja 1878. v Plznu na Češkem, sin drž. železniškega sprevodnika. V uk je vstopil leta 1894. Čim je dovršil učno dobo, se je kot pomočnik leta 1898. odločil, da gre po svetu. Vstopil je v službo k gledališkemu frizerju Mayerju v Zagrebu, leta 1900. pa je odšel k narodnjaku g. Kapusu v Celje, kjer je ostal eno leto, — do osamosvojitve. Odprl je svojo brivnico v Brežicah, kjer so baš tedaj iskali Slovenci narodnega briveca, ker so se hoteli otresti brivca, ki je bil nasproten slovanstvu. V Brežicah je uspešno pričel svoje delo in je postal kmalu priljubljen med tamošnjimi Slovenci. Udeležil se je že tedaj pri vseh narodnih društvih, obenem pa se je pridno izpopolnjeval v svoji stroki. Udeležil se je tudi več obrtnih razstav in je med drugim leta 1903. na Avstrijski strokovni brivski in lasničarski razstavi dosegel jako lep uspeh. Odlikovan je bil s prvo nagrado z zlato kolajno in diplomom za gledališke vlasulje in lasničarska dela. Ta uspeh mu je dal novega poguma in istega leta vidimo našega Holyja na veliki lasničarski razstavi v Pragi, kjer je prejel od obrtne zbornice drugo nagrado z veliko bronasto kolajno. Leto pozneje se je udeležil tudi razstave v Clevelandu v Ameriki. Za to razstavo se je posebno potrudil in bi dosegel gotovo uspehe, a so se izdelki izgubili. Po prevratu se je udeležil Pokrajinske razstave v Mariboru, kjer je bil odlikovan z zlato kolajno in diplomom. Skoraj na vseh razstavah njegove stroke je sodeloval in dosegel ugled in priznanje.

Po vojni ga je okrajno glavarstvo imenovalo za komisarja kolektivne obrtne zadruge v Brežicah. Uvidel pa je kmalu, da je delo v skupni zadruzi

težavno, in trudil se je, da bi se ustanovile posebne strokovne zadruge.

Leta 1920. je ustanovil Slovensko obrtno društvo v Brežicah, kateremu je predsedoval do letošnjega leta. Pod njegovim vodstvom je priredilo društvo tri razstave, in sicer leta 1922. za mojstre in pomočnike, leta 1925. za vajence, in leta 1927. za pomočnike in vajence.

Kmalu po samoosvojitvi, in sicer leta 1902., je poročil iz ugledne hiše Lebar hčerko Marijo. Svojo družino, tri sinove in hčerko, je vzgojil v strogo narodnem duhu.

Dragi tovariši! Pol stoletja življenja imaš za seboj, dolga desetletja truda in dela. A ostal si krepak, idealen, prav tako kakor ona leta, ko si z mladeniško vnemo stopil v svet. Tvoje delovanje v obrtniški organizaciji Ti je v čast!

Čestitamo Ti k Tvojemu jubileju in kličemo: Na mnoga leta!

Josip Rebek:

Vajenske razstave.

V poslednjih letih opazamo vesel pojav, osobito pri obrtno-nadaljevalnih šolah kakor tudi pri nekaterih obrtnih zadrugah in društvih, stremljenje po prirejanju vajenskih razstav. Kolikor je velike vzgojne važnosti taka vajenska razstava, toliko moramo pa tem bolj posvečati pažnjo tudi slabim momentom teh prireditev.

Svesti smo si, da je pri vseh prirediteljih dobra volja, nuditi našemu obrtnemu naraščanju možnost medsebojnega tekmovanja in nagibati vajenca do veselja k svojemu poklicu in njega boljši izpopolnitvi. Vendar pa opazamo, sodeč po do sedaj prirejenih vajenskih razstavah, da je tudi tu potrebna smotrena organizacija v svrhu enotnosti vzgoje naše obrtne mladine. Nikjer ne opazamo res pravega pojmovanja v osnovni vzgoji, razvoju in napredku vajenca in kar bi morale baš vajenske razstave nazorno pokazati v razstavljenih predmetih. Krivdo nosimo mi sami in zato smatram, da je nujno potrebno, začrtati si pravo smer v osnovi prirejanja vajenskih razstav. Malo smo še čuli načelnih izjav v tem pravcu in zato tudi upam, da naj bo ta članek v pobudo onim, ki so ali sami že razmišljali ali imajo dober namen, pomagati po svojih izkušnjah tej dobri stvari. Osobito apeliram na vas, dragi tovariši obrtniki, ki vam je blagor naše mladine na srečo in ki želite njej boljšo bodočnost s tem, da ji nudite čim popolnejšo izobrazbo. Pričakujem pa tudi, da se temu vabilu odzove naše obrtnošolsko učitelstvo in tudi ono pomaga s svojim izkuštvom. Prosto naj se razvija razprava o tej stvari in čim več bo nasvetov in predlogov, tem boljše si izgradimo načrt, ki naj bi bil vodnik vsem vzgojevalcem naše obrtne mladine ob prirejanju obrtnovajenskih razstav.

Tako na primer sem si ogledal tudi ob letošnjih binkoštnih obrtno-vajensko razstavo v Celju. Po okusnosti aranžerjev z mnogoštevilnimi razstavnimi izdelki opremljene dvorane so naravno ustvarile v vsakem obiskovalcu najlepši vtis in tudi moj namen ni, da hočem v naslednjem grafiti delo in prireditve kot tako, ki je imela vobče prav lep uspeh in tudi vzgojno svoje dobre strani. Vendar, ko sem z najlepšimi vtisi ostavljal to svetišče dela in požrtvovalnosti, kjer se zrealijo trud in volja mojstra-obrtnika ter talent in zmožnost naše obrtne mladine, sem imel občutek poln hvale do razstavljalcev, a hkratu tudi mnogo pomislekov.

Naravno, da ob sličnih prilikah hoče posamezni mojster, da njegov vajenec doprinese čim lepše

uspehe in dokaže s tako razstavo ne samo svojo ročno sposobnost, temveč naj bo tudi razstavljeni izdelki vzorec njegove delavnice. Prav in dobro je to, samo naj ima to tudi svoje meje skrajnosti. Zavedati se moramo, da imamo poleg vajenskih tudi še pomočniške in mojstrske razstave! In kakšne morajo biti šele te, ko vidimo pri vajenskih toliko ročnost in lepa, uspešna dela? Tu je glavna naša pogrška!

Ne dvomim, da niso lični izdelki spalne oprave na razstavi v Celju delo mladih rok vajenca. Dobro vem, da so v naših delavnicah mnogi vajenci, ki se lahko ponašajo s svojo ročnostjo. Vendar je namen vajenske razstave s takimi izdelki prekoračen in nudi lajku le ta vtis, da mojster svojega vajenca izrablja v korist lastnemu dobičku, ako mu vajenec že izvršuje tako odlična dela. Znano nam pa je v praksi, da se do izvršitve sličnih izdelkov vajenec v svoji triletni učni dobi nikdar ne povzpe in da tudi že kot pomočnik v prvih letih le redko dobi podobno delo v roke. Kajti za take izdelke sta potrebni že posebna izvežbanost in bogata praksa. Kar vse se pa mora odrekati vajencu, dasi ima še nekaj mesecev do dovršitve svoje učne dobe. Jasno je torej, da mu mora mojster vestno slediti pri izdelavi, opozarjati na nedostatke ter semintja tudi s svojo večjo roko popraviti pogrško, če noče, da se blago zavrže. Ta način vajenskih izdelkov se le preveč zrcali na teh razstavah in tu je druga napaka, ki ne ustreza velikemu namenu vajenskih razstav.

Dasi imajo prireditelji razstave dobro voljo, koristiti vzgojnemu namenu, čutimo vrzel umevanja pri mojstrih. Vzgojiti se moramo sami! Zavedajmo se, da se mora vajenec razvijati le stopnjema, in kakor imajo šole svoj učni načrt, mora imeti tudi mojster določenega za svojo delavnico. Osobito novincu je treba v delavnici neke vrste pedagoške vzgoje, da se mu takoj v početku ne vcepi mržnja do poklica, ki si ga je v svoji mladeniški vihravosti izbral, vzljubil in zaželel. Torej smotrena vzgoja mojstra kot učitelja v delavnici je pri nas nepopolna, ne preučena, in tudi tu moramo pričeti z oranjem, da se bodo naše delavnice v posameznih granah spajale v sličnosti praktičnega pouka. Primerna predavanja v tem zmislu pri drugih in društvih bi mnogo pripomogla k enotnosti.

S temi migljaji naj otvorim razpravo v «Obrtnem Vestniku», v katero naj poseže vsakdo, ki čuti z našim vajencem. Mnogo dobrih misli počiva raztresenih širom naše ožje domovine, mnogo imamo obrtnikov, ki bi se lahko udeležili te in sličnih razprav. Naj bodo pisane misli še tako preproste, dobro došle bodo in upam tudi, da bodo mnogo pripomogle k izpopolnitvi tega namena.

Učinek električnih strojev pri praznem teku.

(Elektromonterjem v zanimanje piše F. Saks.)

Ako se električni stroj stavi v obrat ter kot generator ne proizvaja električnega dela ali kot motor ne opravlja mehaničnega dela, pravimo, da teče «na prazno». Tudi transformator prištevamo električnim strojem in velja za njega zgoraj navedeno. Ako ti stroji na prazno tečejo, ne bi smeli prav za prav porabljati mehanične ali električne sile; takih idealnih strojev pa ni!

Električni stroji imajo pri praznem teku zelo različne lastnosti, iz katerih je mogoče sklepati na kakovost stroja. Opazujemo predvsem najnavadnejši, t. j. motor za istosmerni tok, na stranski stik.

Če spustimo tok v kotvo motorja, teče skozi svoje kotve v tem trenutku ona množina toka, ki odgovarja kvocijentu: napetost med privijali (E) upor kotve (R).

Upor kotve je vedno malenkosten, zbog česar se poslužujemo zaganjača, ki ta upor umetno poveča in tok na ta način primerno zniža. Ko se pa kotva začne vrteti, nastaja v nji elektromotorična protinapetost, ki se s hitrostjo kotve stopnjuje. Pri polnih vrtljajih je elektromotorična protinapetost enaka napetosti med privijali. Opazimo pa, da se tudi pri tem stanju tok pri motorju ne zniža na ničlo. To pa iz naslednjih razlogov:

Da nastane elektromotorična protinapetost, odnosno elektromotorična napetost vobče, je potreben, kakor znano, magnetičen tok. Žice, oziroma ovoji kotve morajo rezati magnetične silnice, da se

more v ovajih zbuditi napetost. Ta magnetični tok pa ne nastane sam od sebe, temveč povzroči ga tok (električni), ki kroži v ovajih magnetov. Ta tok vzbudi magnetizem, oziroma magnetične silnice. Vendar se morejo te silnice dobiti tudi na drug način. Imamo namreč tudi motorje z jeklenimi permanentnimi magneti. Ti magneti pošiljajo silnice skozi vrtečo se kotvo in ustvarjajo v nji «prosto napetost». Zasledujemo dalje primer z vzbujevalnimi ovoji!

Provodniki (žice) kotve režejo magnetične silnice, poraja se, kot navedeno, profiektromotorična sila, ki se zvišuje s hitrostjo kotve. Vsak stroj za istosmerni tok mora porabiti tok, da se sploh more v njem vzbuditi protielektromotorična sila; ta tok stroj vzbudi ali magnetizira, zaradi česar ga imenujemo tudi magnetizirani tok (Im).

(Dalje prihodnjic.)

Iz organizacij.

Zaključek krojaškega priprojevalnega tečaja v Trbovljah. V sredo dne 6. junija t. l. se je vršil zaključek krojaškega priprojevalnega tečaja, ki ga je priredil Urad za pospeševanje obrti kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani. Ob zaključku tečaja je imel predsednik obrtnega društva g. A. Koren lep nagovor. Orisal je današnji težki položaj obrtništva, posebno pa je poudaril, naj bodo kot bodoči obrtniški borci stanovsko zavedni in vedno pripravljeni, braniti svoje interese. Bodril jih je, naj ne zanemarjajo tega, kar so se v šoli naučili, in tudi v bodoče, kadar se bo nudila kaka slična prilika za izobrazbo, isto brez pomisleka izrabijo. Strokovno šolstvo koraka s časom, zato tudi vedno kaj novega nudi, zlasti še v oblačilni stroki, ker se moda tako pogosto izpreminja. Strokovne tečaje je treba visoko ceniti, ker le takemu obrtniku, ki je strokovno dobro podkovan, je zagotovljena eksistenca in le tak more kljubovati današnji konkurenčni borbi. Podnačelnik oblačilne stroke g. A. Šuntajs je izrekel zahvalo Uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani za prireditve tečaja, gospe Forte, ki je dala na razpolago učni prostor, in strokovnemu učitelju g. Alojziju Knaflju za njegovo požrtvovalnost. Poudarjal je, da pričajo že lepe, strokovno izdelane risbe veliko sposobnost g. učitelja in marljivost udeležencev, kar je dokaz, da se naše obrtništvo dobro zaveda, da brez izobrazbe ni napredka. Omenil je, da morajo biti krojači in šivilje bolj stanovsko zavedni, jih pozval na skupno delovanje, ker le v skupnosti je mogoče doseči zaželjene uspehe. V imenu vseh udeležencev se je zahvalil za trud g. učitelju g. J. Pučnik. Pred razdelitvijo obiskovalnih izpričeval se je g. učitelj zahvalil udeležencem za vztrajnost ter vsem onim, ki so pripomogli do prireditve tečaja, posebno pa se je zahvalil še g. Josipu Rovšniku. Po zaključku tečaja je bil tudi razgovor z udeleženci tečaja, katere dni v mesecu in na katerem prostoru bi se mogli sestajati zaradi izmenjavanja misli v stanovskih zadevah. Na predlog g. Korena se je končno sklenilo, da se ustanovi obrtniški pevski zbor, kar bi bilo zelo priporočljivo in je tak korak pozdravljati.

Zadruga urarjev, zlatarjev, optikov, pasarjev in graverjev za ljubljansko oblast v Ljubljani je poslala vsem svojim članom okrožnico z nastopno vsebino v uvaževanje: «Zadrugi prihajajo pritožbe, da si nekateri člani pridejajo na napisnih tablah (firmah), etuijih ali škaticah, kuvertah in drugih tiskovinah, časopisnih reklamah itd. naslove, ki jih niso upravičeni, n. pr. urarji: «urar in optik», «urar in draguljar», «urar, optik in draguljar» itd. ali pa zlatarji: «zlatar in urar», «zlatar in draguljar» in slično vsevprek. — Načelnstvo opozarja celokupno članstvo, da je vsak član upravičen, pridevati si le naslov tistega obrta, katerega se je izučil in katerega ima pravico po obrtnem listu izvrševati. Vse druge pridevke pa mora opustiti, kar je tudi po obrtnem zakonu in splošnih predpisih prepovedano in kaznivo. — Upravičen je pa na primer naslov «zlatar in trgovec z dragulji» ali «urar in trgovec z optičnimi potrebščinami» itd., seveda če ima za dotično trgovino oblastno dovoljenje. Zadruga bo na take nedostatke vedno strogo pazila, kar je njena dolžnost in v splošnem interesu članstva, ter odločno nastopila proti vsakemu, kdor si bo prideval naslove obrti, do katerih ni upravičen in katerih ni izučil, pa najsi bo glede katerekoli obrti naših strok.» — O d b o r.

Zadruga urarjev, zlatarjev, optikov, graverjev in pasarjev za ljubljansko oblast v Ljubljani je proslavila dne 9. junija t. l. 40letnico svojega obstoja. Na letošnjem običnem zboru zadruga se je izrazila želja, naj se ta dan skromno, toda dostojno praznuje. V ta namen se je vršilo omenjenega dne v salonu restavracije pri Mraku na Rimski cesti v Ljubljani ob 8. zvečer slavnostno zborovanje, združeno s komerciom in prijateljskim večerom. Slavnosti se je udeležilo nad 50 oseb, po večini ljubljanskih članov s soprogami in lepo število pomočnikov. Kot gostje so se udeležili: načelnik Zveze obrtnih zadrug g. Rebek, zvezni tajnik g. Kaiser, načelnik Zveze obrtnih zadrug in načelnik zveze urarjev, zlatarjev itd. v Mariboru g. Bureš, zastopnik časopisja i. dr. — Načelnik zadruga g. Krapež otvori zborovanje prav prisrčno, pozdravi vse udeležence in prečita pozdravno pismo sekcijekega šefa gosp. dr. Rudolfa Marna, ki se glasi: «Na cenjeno vabilo z dne 5. t. m. zelo obžalujem, da se vsled odsotnosti iz Ljubljane ne morem udeležiti proslave 40letnice obstoja Vaše zadruga. Čast mi je pa izreči ob tej priliki cenj. zadrugi, ki je ena najagilnejših v Sloveniji, prav prisrčne čestitke k jubileju z odkrito željo, da bi pod priznanim spretnim vodstvom še nadalje tako vneto in uspešno zastopala interese svojih članov in celokupnega obrtništva, kakor je to doslej storila. Sprejmite izraz mojega najodličnejšega spoštovanja dr. Marn.» — Prečita tudi pozdrav tajnika Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani g. dr. Pretnarja, nastopne vsebine: «Najlepša zahvala za prijazno povabilo. V zadnjem trenutku je prišel zadržek, da osebno ne morem priti med Vas. Praznovanju jubileja Vaše zadruga, ene naših najstarejših in najuglednejših, se pridružujem s posebno radostjo. Čestitajoč Vam najprisrčneje, obenem kličem: Živela zadruga urarskih in zlatarskih mojstrov — ponos našega obrtništva in obrtniške organizacije. Dr. Pretnar.» — Nato nadaljuje g. načelnik Krapež svoj govor: «Častite dame, spoštovani gosti, dragi tovariši! Pomen našega današnjega sestanka je, da skromno, toda pomembno praznujemo 40letnico ustanovitve naše zadruga. Razveseljivo dejstvo je, da so se našemu pozivu odzvale tudi cenjene dame in pomočniški zbor, vsem skupaj kličem dobro došli! Osobito pa naj velja moj pozdrav ob tej priliki našemu najstarejšemu članu g. Lud. Černetu st. — Zadruga urarjev in optikov v Ljubljani se je ustanovila leta 1888. Takrat je štela zadruga 8 članov. Njen prvi načelnik je bil g. Nikolaj Rudholzer, odborniki pa gg. Belec, Somnitz, Kottek, drugi načelnik je bil g. Somnitz in g. Hoffmann. — Dovoljeno naj mi bo, da se ob tej priliki spominjamo tudi že preminulih članov naše zadruga, in sicer: urarji: Nik. Rudholzer, Vilj. Rudholzer, Fr. Rudholzer, Kottek, Černe, Razberger, Geba, Hoffmann, Čuden st., Dragan, Iv. Somnitz, Bardorfer, vsi v Ljubljani, Lovko (Cerknica) in Petrič (Ribnica); zlatarji: Sparovitz, Tambornino, Simonetti, Kapsch, Januš in Večernik. — V začetku in dolgo vrsto let nima naša zadruga posebne zgodovine. Šele leta 1910., meseca januarja, je nastala na rednem običnem zboru izprememba. Takrat je prišlo toliko članov na občni zbor, da se je mogel izvoliti odbor, obstoječ iz štirih članov. To so bili gg. Bardorfer, Goldstein, Dragan in moja malenkost, ki sem prevzel načelnstvo, g. Goldstein pa podnačelnstvo. Le midva še živiva, ostali pa so vsi pomrli. — Od tega časa dalje imamo nekaj zgodovine, toda pričetek intenzivnega dela nam je leta 1914. prekinila svetovna vojna, tako da je prišlo zadrženo življenje popolnoma v ozadje. Šele leta 1918./1919. ko se je končala svetovna vojna in so pričela z delom tudi društva in zadruga, je bila med prvimi tudi naša zadruga, vendar nam je pa nekaj manjkalo, manjkali so nam sorodni obrti. Za to izpopolnitev sta se zavzela in imata za to tudi največ zaslug gg. Čuden in Černe ml. z našimi nasveti. Posrečilo se nam je, našo željo uresničiti. Meseca januarja 1923. se je vršil izredni občni zbor z dnevnim redom: Likvidacija zadruga urarjev in optikov v Ljubljani in ustanovitev Zadruga urarjev, zlatarjev, optikov, pasarjev in graverjev za ljubljansko oblast v Ljubljani. Od takrat so vsi obrtniki teh strok združeni pod sedanjo strokovno zadrugo. — Šestletno skupno delovanje je pokazalo, in lahko mirno trdim, da je naša zadruga na pravi poti. — Zahvaljujem se vsem predstavnikom obrtništva, vsem gg. odbornikom in celokupnemu članstvu, ki so mi vedno priskočili s svojimi dobrimi in stvarnimi nasveti na pomoč. Prosim jih še nadalje za njihovo naklonjenost. Posebno pa se zahvaljujem gg. odbornikom, ki so mi stali vedno ob strani, osobito pri kočljivih

zadružnih zadeval. Poudarjati moram, da so bile vedno skoro vse seje polnoštevno obiskane. Z izrednim zanimanjem deluje tudi komisija za pomočniške preizkušnje pod požrtvovalnim vodstvom g. Jos. Eberla kot predsednika in g. Fr. P. Zajca kot podpredsednika z ostalimi gg. prisledniki. Pri tej komisiji sodeluje tudi pomočniški zbor, tudi njim izrekam mojo najlepšo zahvalo. — Priznana zahvala gre tudi g. Fr. P. Zajcu, ki je dal inicijativo našemu podpornemu fondu, kakor tudi vsem dobrotnikom v inozemstvu, med katerimi je največji dobrotnik on sam in g. Josip Eberle v Ljubljani. — Uvidevajoč, da zadruga kot taka večjih obrtniških problemov sama ne more reševati, je pristopila kot celota k Zvezi obrtnih zadrug v Ljubljani, kateri načeljuje g. Josip Rebeš z ravno tako vztrajnim in vestnim tajnikom g. Kaiserjem. Tudi njima bodi za njiju naklonjenost naša najlepša zahvala in priznanje. — Povabili smo tudi Vas, gg. pomočniki, da vidite svojo matico in njeno delovanje z željo, ko pride čas, da Vi naše započeto delo nadaljujete in izpopolnite sebi v čast in v prid našim naslednikom. — Ob koncu svojega otvoritvenega in pozdravnega govora izrekam še enkrat mojo najlepšo zahvalo vsem onim, ki so na katerikoli način priskočili zadrugi na pomoč, z željo, da delujemo vsi na polju procvita naše zadruge in pa do končne zmage splošnega obrtništva. Obenem pa tudi želim, da se ob prihodnjem jubileju naše zadruge, t. j. ob 50letnici, zopet in vsaj v tako lepem številu snidemo. Geslo obrtništva naj bo: «Vsi za enega, eden za vse.» Zdravo! — Po burnem aplavzu nadaljuje načelnik g. Krapež: Častita gospoda! Mi vsi dobro vemo, osobito pa oni, ki se izrazito zanimamo za zadružno življenje in napredek, da sloni vse zadružno delovanje na dveh ali treh osebah, prav za prav pa na eni osebi. Kaj pomagajo odboru razna posvetovanja in pa sklepi, če nima v svoji sredi vestnega in agilnega tajnika. Zadruga je imela že več tajnikov, leta 1923. pa se nam je posrečilo, dobiti v svojo sredo sedanjega tajnika g. Kramaršiča, ki praznuje poleg našega jubileja tudi svoj petletni jubilej vestnega in vzornega tajništva v naši zadrugi. Zaradi tega izrekam na tem mestu in ob tej priliki svojo najlepšo zahvalo za njegovo vestno delo s prošnjo, da ostane še nadalje v naši sredi s svojim vzornim tajništvom. V znak popolnega zadovoljstva mu je izročil g. Černe v imenu odbora krasno častno darilo v spomin.

Poročilo

o rednem obnem zboru Zadruge brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani,

ki se je vršil dne 27. februarja t. l. v posvetovalnici Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

Točno ob dveh popoldne otvori načelnik zbor, konstatira sklepčnost, pozdravi navzoče in se vsem zahvali, da so se v tako lepem številu udeležili zbora. Dalje pozdravi prisotnega zastopnika obrtnih oblastev gospoda Čehuna, pozove navzoče, naj se v znak žalosti po umrli članici tovarišici Mariji Nežičevi dvignejo s sedežev in s tem počaste spomin umrle. Za zapisnikarja je bil imenovan tov. Nikolaj Koman, za overovatelje zapisnika pa tovariša Albin Sinkovec in Ivan Kosec ml. Nato je sporočil nastopni dnevni red: 1.) Poročilo načelnika. 2.) Čitanje zapisnikov. 3.) Poročilo tajnika. 4.) Poročilo blagajnika. 5.) Poročilo računskih preglednikov. 6.) Proračun za leto 1928. 7.) Določitev zadružne doklade za leto 1928. 8.) Raznoterosti.

K dnevnemu redu ugovarja tov. Dolenc in predlaga z ozirom na to, da se dá podeželskim mojstrom možnost odhoda z vlakom, naj se dnevni red v toliko spremeni, da pride točka 8.) kot točka 2.) in točka 2.) kot točka 8.). Načelnik dá predlog tov. Dolencu na glasovanje, a je bil z večino glasov odbit in s tem uveljavljen zadružni dnevni red. Tov. načelnik želi z ozirom na to, da preostaja malo časa in ker so vsi tovariši prejeli ponatisnjene izvide zapisnika rednega kakor tudi izrednega obnema zbora, da se jih brez vsake debate odobri. Tov. Sinkovec graja, zakaj se je iz zapisnika izrednega obnema zbora izpustilo celotno tajniško poročilo in izjavlja, da on ni podal nikake ostavke v imenu prejšnjega odbora. Obenem tudi prosi za popravek zapisnika izrednega obnema zbora na sledeči način: «Jaz nisem prosil, pač pa samo vprašal, če bom opravljal tajniške posle tudi v nadalje, t. j. do rednega obnema zbora.» Tov. Kovačević pripomni, da se tudi on spominja, da ni nihče podal ostavke v imenu prejšnjega odbora. Načelnik tov. Dorčec ugotavlja, da je zapisnik popolnoma

točen, vendar pa se bo ustreglo prošnji tov. Sinkovca in se s tem popravlja na gorenjo izjavo zapisnik obnema zbora.

Nato poda besedo tajniku, da poroča o tajniškem delovanju. Tajnik tov. Kosec ml. poda sledeče poročilo: Slavni občni zbor! V prijetno dolžnost mi je, poročati Vam, cenjeni zborovalci, o poslovanju in pa o bodočih nalogah naše zadruge. Marsikomu morda ni jasno, zakaj in kako pridem do tega, da Vam podajam to situacijsko sliko. Navzočih zborovalcev je 66, opravičilo se jih je 53, neopravičeno izostalih je 32 članov. Zadruga šteje 151 članov, ki zaposlujejo 115 pomočniških moči, in sicer: 108 pomočnikov in 7 damskih frizerk, dalje 189 pomožnih moči, in sicer 157 vajencev in 32 vajenk. Priglašanih je bilo v letu 1927. 132, odglashanih pa 77 pomočnikov, tako da je ostalo neodglashanih 53 moči. V tem vidimo precejšnjo nestalnost. Vajencev je priglašanih 120, in sicer 101 vajenec in 19 vajenk. Oproščenih je bilo 28, podaljšana učna doba 6, osem učnih pogodb je bilo razrešenih iz raznih razlogov.

Do izrednega obnema zbora je bilo hranjeno 379 dopisov, po izrednem zboru sem pa pričel voditi register, kateri se do tedaj ni vodil, in sem vpisal 30 dopisov. Po arhivu je razvidno, kako se je korespondenca omalovaževala, shranjeno je samo to, kar je bivši tajnik smatral za potrebno. Register se ni vodil od 18. marca 1925., tako da ni nikjer razvidno, kaj je na zadrugo prihajalo in kaj odhajalo, skratka, nobene evidence ni. Če torej moje poročilo ni v kakem pogledu točno, je krivda le na prejšnjem nepravilnem poslovanju, ker nisem mogel dobiti nikjer točnih potrebnih podatkov, s katerimi se priglaja, oziroma opuščajo obrti in podružnice.

V letu 1927. so priglasili obratovanje sledeči člani: Kosta Mrdjanin, Krško; Iv. Kosec ml., Ljubljana; Tomaž Križka, Vel. Lašče; Moh. Nukić, Jesenice; Dobren Bulajić, in Iv. Kunšič, Bled; Mih. Godnov, Tržič; Fric Hutter in Jožef Hutter, Kočevje; Ivan Tavčar, Železniki; Miha Gradinski, Drago Ivanišević in Franjo Briski, Ljubljana; Stevo Antolović, Sv. Matej; Angela Perkovnik, Ljubljana; Miroslav Škof in Albin Vreček, Spodnja Šiška; Joško Bevič, Ljubljana; Iv. Šekš, Litija; Milan Pirc, Ljubljana; Jos. Miletić ml., Lesce; Gjorgje Gjurgjević, Kastav; Franc Borštinar, Ljubljana; Marija Mežan, Jesenice; Srečko Bataja, Zamej. — Podružnice so prijavili sledeči člani: Iv. Kunšič, Bled; Ilija Petković, Domžale; Iv. Mrak, Lesce; in Pavel Mekine, Bled. — Opustila pa sta obrt člana Milan Pirc in Iv. Kapus, oba v Ljubljani. — Obrti niso sploh izvrševali sledeči člani: Kosta Mrdjanin, Begunje, Moharem Nukić, Jesenice, in Miroslav Škof, Spodnja Šiška. Stara firma Derganc v Ljubljani je pa prešla v roke tov. Ivaniševića.

Rednih odborovih sej je bilo 12, 3 članski sestanki, ki so večinoma obravnavali nedeljski počitek, in 1 sestanek članov, na katerem so bili izvoljeni člani za anketo za določitev programa vajenske strokovne šole. Na sejah so se obravnavale, kakor je razvidno iz zapisnika, samo tekoče zadeve, inicijativnega dela pa ni bilo nobenega. S tem bi bilo moje situacijsko poročilo končano. Naša zadruga šteje na tako majhnem teritoriju 151 mojstrov, 115 pomočnikov in 189 vajencev. Glavna nevarnost za naš obstoj je toliko število vajencev, ki so vsi domačini in ki bodo hoteli postati sčasoma samostojni mojstri. Če samo 50 % sedanjega stanja vajencev postane samostojnih mojstrov, se zadruga poveča na 295 članov. In tu sem navedel samo stanje vajencev v letu 1927. Računati pa moramo s prirastkom od drugod in pa z velikim številom pomočnikov, ki so stalno naseljeni med nami. Stanje vajencev se je po poročilih zadnjega obnema zbora zvišalo od 67 na 189. To je ogromno število! Računajmo vsako leto s 70 novimi vajenci, pa si izračunajte, tovariši, kaj nas čaka. Ta katastrofa je neizbežna. Treba je nujne regulacije. Pomislite je treba, da je naša produkcija poceni. V kratko navajam: Podeželski tovariši se za enkrat, ker ni prevelike konkurence, vesele boljšega obstanka kot pa v mestu. Toda kam bo šel ta val novih mojstrov, če ne v provinco, kjer je režija manjša in nada za življenje večja in ker provinca sama največ vajencev producira. Zgodilo se bo, da bo imela vsaka večja občina svojega brivca. Razvila se bo upravljena borba za življenje, in ta je v gotovih fazah pogubna. Konkuriralo se bo na najostrejši način in pri tem bodo cene našemu delu padale. Predočite si to, tovariši, ki zaposlujete po toliko vajencev! Sedaj ste res na bolj-

šem, toda ti vajenci, ki jih sedaj vzgajate, bodo postali v Vašem okolišu mojstri in s tem Vaši neposredni konkurenti. Omenil sem pa samo vajence. Kaj pa 115 pomočnikov, ki že imajo deloma pravico do izvrševanja obrti? Zadruga, ki je štela lani še 140 članov, jih ima že sedaj prijavljenih preko 160. Pričakovati je pa daljnji porast, tako da bomo danes leto gotovo šteli preko 200 članov. S tem bi o vajencih končal. Mogoče si kdo ni na jasnem o našem stališču do vajenske šole. Zadnji občni zbor je poveril odbor, da izdela načrt in otvori strokovno šolo za mojstre in vajence. Ta predlog se je pa potisnil ob stran in pristopilo se je k rešitvi tega vprašanja na svojevrsten način. Namen je pohvale vreden, obsojanja vredno pa je, kako plitko se je stvar izpeljala. Tu je potreba res osebe s širokim obzorjem in s potrebno strokovno naobrazbo, kajti našemu vajencu ni potreba samo strokovne, pač pa tudi duševne naobrazbe, ki ga bo usposobila za dobrega člana, ki ne bo iz golega egoizma in nagona po samoohranitvi gazil pravil. Ker se pa tega ni nudilo, po splošni sodbi šola ni našla podpore in je sama prestala poslovati.

(Nadaljevanje sledi.)

Razno.

Effektna loterija Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani se je morala zaradi tehničnih ovir preložiti na dan 1. avgusta t. l. Ker je še nekaj srečk na razpolago, naj jih oni, ki jih še nimajo, takoj naroče pri zvezi. Srečka stane 3 Din. — Vse one, ki so prejeli srečke, a še niso nakazali zneska, pa naproša zveza, da to takoj store in pokažejo s tem svojo stanovsko zavest.

Tečaj za obrtno knjigovodstvo v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani namerava prirediti v mesecu avgustu in septembru tečaj za obrtno knjigovodstvo v Ljubljani pod vodstvom profesorja g. Modica. Tečaj je brezplačen. Interesenti — mojstri, mojstrice, pomočniki in pomočnice — se vabijo, da prijavijo svojo udeležbo čim prej v pisarni Urada za pospeševanje obrti v Ljubljani, Krekov trg št. 10/I. Termin otvoritve tečaja se bo pismeno naznanil.

Ustanovitev novih zadrug v ljubljanski oblasti. Obrtniki žužemberškega sodnega okraja so vložili pravila za ustanovitev nove skupne obrtne zadruge za sodni okraj Žužemberk. V Žužemberku obstoja že Zadruga čevljarjev, a so se tudi čevljarški mojstri izjavili za pristop v novosnujočo se zadrugo. — Mesarski mojstri sodnega okraja Litija snujejo svojo strokovno zadrugo, ki bo imela svoj sedež v Litiji. V Litiji snujejo nadalje kovinarske stroke strokovno kovinarsko zadrugo, ki bo obsegala tudi litijski sodni okraj. Litijsko obrtništvo kaže v zadnjem času veliko zanimanje za zadružno gibanje. Ustanoviti namerava tudi obrtno društvo. — Počasi se giblamo in izpopolnjujemo svoje organizacije, a — vztrajno!

Zvišanje prispevkov za bolniško zavarovanje. Minister za socialno politiko je na podlagi sklepa ravnateljstva Osrednjega urada za zavarovanje delavcev odobril zvišanje prispevkov za bolniško zavarovanje, in to za urade, kateri so letna poslovanja zaključili z deficitom. Takih uradov je zaenkrat 13. Tudi za Trgovsko društvo «Merkur» v Zagrebu se zvišajo prispevki. Nevarnost zvišanja prispevkov grozi vsem uradom, kateri bi v svojem poslovanju ne mogli vzdržati ravnotežja. Zato je važno, da tudi Slovenija budno pazi na problem zavarovanja. Zlasti je važno redno plačevanje prispevkov, katerega pa danes ni. Prispevki so bili zvišani od 6 na 7 %, odnosno od 6 na 6,5 %, in to od 1. julija 1928. dalje.

Sprejem gojencev v vojaško administrativno šolo. Konkurz za sprejem gojencev v vojaško administrativno šolo je interesentom na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

III. Mednarodni semenj v Solunu se bo vršil od 16. septembra do 30. septembra 1928.

Velesejem v Osijeku se bo vršil od 5. do 15. avgusta 1928.

Mojster, ali si že pregledal kontrolno knjižico svojega vajenca?

Priznana solidne cene!

Priznana solidne cene!

Vedno zadnje novosti
damskih klobukov

priporočni modni salon
IDA ŠKOF-WANEK naslednici
LJUBLJANA, Pod Trančo št. 2.

Žaliti klobuki vedno v zalogi. — Preoblikovanje in popravila
se točno in ceno izvršujejo.

AVGUST AGNOLA

Zaloga stekla, porcelana, kamenine, zrcal
in šip. Kompletne opreme za gostilne,
restavracije, hotele, kavarne in bare.

Luksuzni predmeti.
Stavbno in umetno steklarstvo.

Telefon 2478 **LJUBLJANA** Telefon 2478
Dunajska cesta 10

L. Mikuš
Ivornica dežnikov
Ljubljana
Mestni trg 25
Ustanovljeno 1889.

Skrbno izdelovanje!
Največji izbor!
Najnižje cene!
Preobleke!
Popravila!

KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

DOVOLJUJE POSOJILA NA MENICE IN KREDITE
V TEKOČEM RAČUNU VSEM KREDITA
ZMOŽNIM OSEBAM IN TVRDKAM

OBRTNA BANKA

v Ljubljani

Centrala: Kongresni trg 4. Podružnica: Ljutomer
Telefon št. 2508 Telefon št. 2508

Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 12.051

Daje kredite v obrtne svrhe, pospešuje ustanavljanje obrtnih in in-
dustrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.
Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo kar najugodnejše,
vezane vloge po dogovoru primerno više.

Telefon
št. 2016.

USTANOVLJENO LETA 1889.

Poštni ček
10.533.

Mestna hranilnica ljubljanska

(Gradska štedionica)

Ljubljana, Prešernova ulica

Stanje vložnega denarja nad 300 milijonov dinarjev. ★ Stanje vložnega denarja nad 1200 milijonov kron.

sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge, protl dogovorjeni odpoved-
v tekočem računu najvišje možne obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.

Delniška glavica:

Din 50,000.000.—

Skupne reserve: okrog ★

Din 10,000.000.—

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Centrala: LJUBLJANA, Dunajska cesta ★

Podružnice in agencije:

Brežice Črnomelj Kranj Maribor Novi Sad Prevalje Rakek Slovenj- Trst
Celje Gorica Logatec Metković Novo mesto Ptuj Sarajevo gradec Split

Brzjavni naslov:

BANKA LJUBLJANA

Telefon št.: 2261, 2413, 2502, 2503
in 2504

Priporoča se za vse
bančne posle

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50. (v lastnem poslopu)

Brzjavni naslov: Kredit Ljubljana — Telefon št. 2040, 2457, 2458, 2805 in 2806

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih pa-
pirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake
vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in ino-
zemstvo, safe-deposits itd. itd.

Ph. Mr. R. Sušnik

Lekarna pri „Zlatem jelenu“

Moderno urejena lekarna, zaloga vseh domačih in tujih
zdravilnih sredstev, mineralnih voda, obvezil, kirurških
in toaletnih predmetov. Zdravniške ordinacije se izvršujejo
točno po predpisih. Oblastveno koncesijonirana oddaja
strupov. Poštne pošiljke obratno.

LJUBLJANA, Marijin trg

Telefon št. 2115.

„SLAVIJA“

Jugoslovanska zavarovalna banka
Ravnateljstvo v Ljubljani

Podružnice: Beograd, Zagreb, Ljubljana, Sarajevo,
Novi Sad, Osijek, Split

Ekspoziture: Maribor, Skoplje, Veliki Bečkerek

Prezema zavarovanja vseh vrst

Lastne palače v Sarajevu, Ljubljani in Osijeku

UGO GRABER
elektrotehnične potrebščine na veliko
ZAGREB, TRG KRALJA PETRA 4^B

Brzjavke:
ORION ZAGREB

Telefon:
INTERURB. 17-10